

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Open Government Partnership

Zelfevaluatie-rapport Nederland 2014

Een uitgave van **open** overheid

Inhoud

Inleiding	4
Beweging	5
Ambities	6
Totstandkoming Visie en Actieplan	7
Onderbouwing	9
Programma	10
Betrokkenheid samenleving	11
Resultaten	12
Analyse	13
Strategisch	13
Inhoudelijk	14
Leer- en aandachtpunten	15
Bronnen	16
Bijlage 1 Verantwoording	17
Totstandkoming zelfevaluatie	17
Consultatie	17
Verwerkte reacties	17
Bijlage 2 Commitment Completion Templates	18

Inleiding

De maatschappij verandert. Onder invloed van informatie- en communicatietechnologie, onderwijs en media, internationalisering en individualisering veranderen de verwachtingen die burgers van hun overheid hebben. Mede daarom onderneemt de Nederlandse overheid stappen om de relaties tussen overheid en burgers te openen: actiever ideeën en opvattingen van burgers ophalen en gebruiken; transparanter worden over wat er binnen de overheid gebeurt; burgers passender en eenvoudiger informeren; meer data ter beschikking stellen voor hergebruik om innovatie en ondernemerschap te stimuleren; meer open staan voor vernieuwing. Dit gebeurt vanuit de overtuiging dat de verhoudingen tussen overheid en burgers opener kunnen en moeten worden dan ze tot nu toe zijn.

Toen toenmalig Tweede Kamerlid El Fassed (GroenLinks) de regering vroeg waarom Nederland zich nog niet had aangesloten bij het Open Government Partnership (OGP), dat door onder meer president Obama en premier Cameron is geïnitieerd, zag men het OGP als een mooie kans om de idealen die met projecten rond open data, digitalisering, burgergericht werken en dergelijke werden nagestreefd, in dit bredere kader waar te maken.

Naar aanleiding hiervan is in Nederland bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een programma Open Overheid gestart. Het ministerie heeft, na consultatie van burgers, maatschappelijke organisaties en publieke functionarissen, in 2013 een visie en een actieplan opgesteld dat namens het kabinet aan de Tweede Kamer is aangeboden. Dit actieplan 2014-2015 is momenteel in uitvoering. In deze eerste zelfevaluatie¹ wordt aangegeven hoe de totstandkoming is verlopen en hoe het tot nu toe gaat met de uitvoering ervan.

Deelname van Nederland aan het OGP levert veel energie en kansen om van de ervaringen in andere landen te leren. Het betekent tegelijkertijd dat Nederland aan voorwaarden en rapportageverplichtingen moet voldoen. Deze zelfevaluatie bijvoorbeeld vloeit rechtstreeks uit OGP-verplichtingen voort.

Dat neemt niet weg dat de OGP-voorwaarden en verplichtingen nuttig kunnen zijn voor de Nederlandse inspanning om tot een open(er) overheid te komen. Aan de hand van een zelfevaluatie wordt enerzijds duidelijk wat er al bereikt is, terwijl anderzijds geleerd kan worden hoe het beter kan.

1 Om veelvuldig gebruik van de Engelse term 'self-assessment' te voorkomen is gekozen voor 'zelfevaluatie'.

Beweging

Vóór Nederland deel ging nemen aan het OGP en het programma Open Overheid in 2014 van start ging, waren er in Nederland al diverse ontwikkelingen gaande naar een meer open overheid. Onderzoeks- en adviesraden onderzochten hoe de overheid opener kon en moest worden²; verschillende particuliere initiatieven richtten zich op publieke doelen; en overal in de publieke sectoren werden projecten en strategieën opgepakt met het doel de overheid opener te maken: responsiever, informatiever, openbaarder, dienstbaarder, transparanter en beter verantwoord. Met het programma Open Overheid wordt geprobeerd om de grote hoeveelheid energie die er in al die initiatieven wordt gestoken met elkaar in verband te brengen tot een echte beweging: een grote en brede verandering van de manier waarop overheid en samenleving, publieke functionarissen en individuele burgers, zich tot elkaar verhouden. Om die reden ging het programma Open Overheid van start.

2 Bijv.: Commissie Toekomst overheidscommunicatie, 'In dienst van de democratie'(2001), Nationale ombudsman, 'Naar een open Nederlandse overheid. Visie van de Nationale ombudsman op een open overheid' (2011), Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 'Vertrouwen in burgers' (2012), Raad voor het openbaar bestuur, 'Gij zult openbaar maken' (2012).

Ambities

Nederland is een vrij open land met hoge niveaus van politieke participatie (hoge verkiezingsopkomst)³, van opleidingen en onderwijsdeelname,⁴ en van internetaansluitingen en online communicatie⁵. Er zijn verschillende goed functionerende mechanismen voor publieke verantwoording en integriteitsbevordering, zoals de parlementaire controle en ministeriële verantwoordelijkheid, rekenkamers en ombudsfuncties, Verklaringen Omtrent Gedrag, de Wet Openbaarheid Bestuur, het afleggen van eed of belofte door publieke functionarissen, integriteitscodes en beleidsprotocollen.

Dat neemt niet weg dat het beter kan, met name voor wat betreft het actief openbaar maken van overheidsinformatie via verschillende – online en offline – kanalen en het ter beschikking stellen van open data.⁶ Bovendien “kan worden geprofitteerd van het feit dat veel burgers en bedrijven willen bijdragen met ideeën en een actieve rol willen spelen bij het vinden van oplossingen [van maatschappelijke vraagstukken] en de uitvoering daarvan.”⁷

Nederland vult open overheid dan ook in met de focus op (actieve) openbaarheid⁸, gekoppeld aan burgerparticipatie: “Wanneer men hecht aan het versterken van de verbinding tussen de overheid en de burgers, ligt het voor de hand om een groter gewicht toe te kennen aan de actieve openbaarheid dan tot dusver in praktijk wordt gebracht. Burgers moeten in een vroeg stadium van beleidsvorming goed geïnformeerd worden en ruimte krijgen om te participeren.”⁹ “Transparantie en openheid van de overheid” zijn immers “voorwaarde voor burgers om de overheid en haar activiteiten in de publieke sector te kunnen bewaken en te controleren.”¹⁰

Daarbij vormt de grootste uitdaging in het kader van Open Overheid de transitie van theoretische mogelijkheid naar toepassing in de praktijk, onder andere door inzet van nieuwe technologie. Zo is het streven om ‘openbaar tenzij’ niet alleen als uitgangspunt in de Wet Openbaarheid Bestuur te hebben staan, maar ook in de praktijk te bewerkstelligen door een mentaliteitsverandering in de publieke sector.¹¹

De ambities zijn concreet vertaald in het Actieplan Open Overheid 2014-2015 door voornamelijk het bij elkaar brengen van reeds lopende activiteiten en het intensiveren van ambities rond open data en actieve openbaarmaking.

3 Zie bijv. Kiesraad databank, of Flash Eurobarometer 189a, 2006: “online participation in political discussions is the most widespread in Denmark (30%), the Netherlands and Finland (both 21%)”

4 OECD, *Education at a glance 2014*

5 Eurostat 2013: “In most Member States, the level of internet access was high in 2013, with shares of more than 90% in the Netherlands (95% of households)” en “More than half of all individuals in Denmark (85%), the Netherlands (79%), Sweden (78%), Finland (69%), France (60%), Luxembourg (56%), Austria (54%) and Slovenia (52%) reported in 2013 that they have used the internet to contact or interact with public authorities and services.”

6 zie onder meer ROB *Gij zult openbaar maken 2012* en WRR *Vertrouwen in burgers 2012*

7 *Visie Open Overheid* blz. 8

8 *Visie Open Overheid* blz. 5

9 *Visie Open Overheid* blz. 8

10 *Visie Open Overheid* blz. 9

11 *Visie Open Overheid* blz. 10

Totstandkoming Visie en Actieplan

Nederland heeft in september 2011 aangekondigd zich te willen aansluiten bij het Open Government Partnership. Daarmee heeft Nederland zich verbonden aan de Open Government Declaration¹² en dus aan de vier pijlers van OGP: toegang tot informatie, participatie (burgerbetrokkenheid), publieke verantwoording en innovatie.

Na het opstellen van een concept actieplan werd in oktober 2012 de Maand van de Open Overheid georganiseerd. In die maand zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd met diverse overheids- en maatschappelijke organisaties en burgers. Verslagen zijn online gedeeld en deelnemers van bijeenkomsten zijn op de hoogte gehouden, ook na afloop.

In de periode van voorbereiding van de Maand van Open Overheid werd het toenmalige kabinet demissionair. Aangezien een demissionair kabinet zich terughoudend opstelt en geen nieuw beleid initieert, moest er 'passend' worden gecommuniceerd. Dat hield in dat er wel veel gebruik werd gemaakt van Facebook, Twitter, direct mailing en de portal open.overheid.nl om te zorgen dat mensen betrokken bleven, maar dat er niet actief werd gepoogd nieuwe ideeën en projecten te genereren. Het demissionaire kabinet wilde in elk geval geen ambitie meer bepalen ten aanzien van open overheid; dat werd overgelaten aan het volgende kabinet.

Onder verantwoordelijkheid van de huidige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, minister Plasterk, werd op 4 maart 2013 een Oploop Open Overheid georganiseerd. Daarvoor werden alle eerdere deelnemers aan de Maand van de Open Overheid uitgenodigd. Daarnaast is wederom gebruik gemaakt van sociale media om er bekendheid aan te geven. Tijdens deze oploop, waar diverse workshops werden aangeboden over onderwerpen rond open overheid, werd de concept-*Visie Open Overheid* gepresenteerd. De verkregen feedback is verwerkt in een tweede versie die samen met het *Actieplan* ter consultatie is aangeboden in april 2013.

Mei 2013 werden de concept *Visie* en *Actieplan Open Overheid* besproken in een bijeenkomst met het zogenaamde Inspiratieteam Open Overheid. Dit Inspiratieteam is feitelijk een netwerk van diverse betrokkenen en geïnteresseerden die aangeven de ontwikkeling naar een open overheid te ondersteunen en zich daarvoor in te zetten.

Van mei tot augustus werden de visie en het actieplan besproken met de ministeries.¹³ Deze afstemming vereiste meer tijd dan voorzien, doordat vooral de bekostiging van de acties nadere toelichting vereiste. September 2013 werden de *Visie* en het *Actieplan Open Overheid* door het kabinet aan de Tweede Kamer aangeboden.

De *Visie* richt zich op verandering van de overheid op termijn van tien jaar en meer. Het *Actieplan* heeft betrekking op activiteiten die in de eerstvolgende twee jaar worden ondernomen om die lange termijn veranderingen te bewerkstelligen.

In de *Visie* zijn het algemene doel en de onderliggende motivatie beschreven. Er wordt uitvoerig ingegaan op aanleiding en redenen om naar open overheid te streven. Tot slot wordt aangestipt welke projecten en programma's bijdragen aan, of bevorderlijk zijn voor, open overheid.

12 <http://www.opengovpartnership.org/about/open-government-declaration>

13 Ministeries van Algemene Zaken, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Buitenlandse Zaken, Defensie, Economische Zaken, Financiën, Infrastructuur en Milieu, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Veiligheid en Justitie, Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Het *Actieplan* voor de jaren 2014-2015 geeft een opsomming van voorbeeldprojecten en nieuw op te zetten projecten, die ondersteunend zijn aan de visie. In het document wordt aangegeven dat “het er bij het nastreven van een open overheid niet alleen om gaat vanuit het Rijk allerlei acties op te starten, maar juist ook om een podium te geven aan alle initiatieven die er bestaan op het terrein van openheid.”¹⁴ Er zijn dus buiten het *Actieplan* nog meer programma’s en projecten die bijdragen aan de vier pijlers van OGP.

Hoewel de strategie niet specifiek als zodanig staat omschreven, is te herleiden dat zowel ingezet wordt op het ondersteunen of uitvoeren van concrete projecten als op het verbinden van overheids- en maatschappelijke organisaties die op één of andere manier aan een meer open overheid werken. In het programma Open Overheid wordt ervan uitgegaan dat meer openheid vooral “heel praktisch ontstaat door gewoon te doen en te experimenteren, waarbij ideeën en leerervaringen klein beginnen en langzaam kunnen uitgroeien tot nieuwe werkwijzen en inzichten.”¹⁵

14 *Actieplan Open Overheid* blz. 11. Hoewel in dit citaat sprake is van ‘alle initiatieven’ wordt op andere plaatsen aangegeven dat de inventarisatie niet volledig is.

15 *Visie Open Overheid* blz. 5

Onderbouwing

Het referentiekader voor Open Overheid is vormgegeven in de *Open Government Declaration*, in de *Visie Open Overheid*, in notities van de Nederlandse delegatie naar OGP-bijeenkomsten en in inleidingen van betrokkenen bij Open Overheidbijeenkomsten. Het is duidelijk waar open overheid over gaat – transparantie/toegang tot informatie, burgerparticipatie, publieke verantwoording en innovatie – en de noodzaak om hier aandacht aan te besteden in de huidige maatschappij wordt breed (h)erkend.¹⁶

In de inleiding van het visiedocument wordt toegelicht dat de overheid in de vernetwerkte informatiemaatschappij een belangrijke informatieleverancier en gebruiker is, en dat dat leidt tot meer openheid.¹⁷ Deze stand van zaken in het eerste decennium van de 21^e eeuw is uitvoerig geanalyseerd in talloze publicaties van adviesorganen, wetenschappelijke onderzoekers en externe en interne strategische adviseurs. Die analyses zijn onder meer terug te vinden in projectvoorstellen waarmee verschillende aspecten van open overheid worden aangepakt.

16 Blijkt uit verslagen van Open Overheidbijeenkomsten en uit het focusgroepenonderzoek

17 *Visie Open Overheid* blz. 7

Programma

Er waren al diverse initiatieven die niet zozeer onder de noemer ‘open overheid’ werden uitgevoerd, zoals rond open data, digitalisering en burgergericht werken. Toen er vanuit de Tweede Kamer werd gevraagd om aansluiting bij het Open Government Partnership, werd de samenhang tussen deze initiatieven duidelijk: al deze initiatieven passen bij goed overheidsbestuur in de vernetwerkte informatiemaatschappij.

Vanaf de start van de uitvoering van het actieplan in januari 2014 is een programmateam bij het ministerie van BZK aan de slag gegaan.

De programmastructuur:

- Projectteams bij verschillende overheidsorganisaties en particuliere organisaties voeren actiepunten uit. In het *Actieplan* is beschreven wie ‘actiehouder’ is;
- Het programmateam van 5 fte, gepositioneerd bij de directie Burgerschap en Informatiebeleid van het ministerie van BZK, is verantwoordelijk voor het beheer (sturing, budgetbeheersing, verantwoording) en uitvoering van het programma Open Overheid. Het team staat onder leiding van een coördinator en valt onder de verantwoordelijkheid van het hoofd van de afdeling Interactie;
- Er is een Stimuleringsgroep van hoge ambtenaren die onder leiding van de secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op strategisch niveau de voortgang van Open Overheid bespreken. Het gaat om topfunctionarissen uit (semi-)publieke organisaties (ministerie van Financiën, Belastingdienst, Rijksdienst voor het wegverkeer e.d.), wetenschap (hoogleraar Bestuurskunde) en maatschappelijke organisaties (ProDemos, Open State Foundation). De Stimuleringsgroep neemt geen beslissingen maar heeft de rol van aanjager, met een constructief-kritische stimulerende blik. Sommige leden van de groep vervullen een actieve rol in de voortgang van specifieke initiatieven.
- Een Inspiratieteam van “diverse betrokkenen en geïnteresseerden die aangeven de ontwikkeling naar een open overheid te ondersteunen en zich daarvoor in te zetten”¹⁸, komt zo’n twee keer per jaar bijeen om het programmateam te ondersteunen. Het gaat inmiddels om ruim 400 individuen die zich vanuit overheid en maatschappelijke organisaties of als zelfstandige met open overheid bezig houden. Naast de halfjaarlijkse bijeenkomsten worden ze onder meer uitgenodigd voor lunchlezingen die meermaals per jaar door het ministerie van BZK worden georganiseerd;
- Het Expertisepunt: een Leer- en Expertisepunt Open Overheid (LEOO), ondergebracht bij ICTU (ICT Uitvoeringsorganisatie van en voor de overheid) in opdracht van het ministerie van BZK. Het Expertisepunt bestaat uit twee ICTU-medewerkers die voor eind 2014 een website ontwikkelen met voor de uitvoeringspraktijk bruikbare informatie over Open Overheid en die in 2015 het Expertisepunt verder uitbouwen.

18 *Actieplan Open Overheid* blz. 11

Betrokkenheid samenleving

Er is bij de totstandkoming van de *Visie* en het *Actieplan* vooral geïnvesteerd in het consulteren van burgers (door middel van focusgroepen) en enthousiaste (semi-)publieke professionals (door middel van bijeenkomsten). De rapportage over de focusgroepen/burgerpanels en de verslagen van inspiratiebijeenkomsten zijn gebruikt om open overheid te omschrijven en om zo goed mogelijk vragen en wensen vanuit de samenleving in beeld te krijgen. Bovendien is er aandacht besteed aan het opzetten van een organisatiestructuur, met een inspiratieteam en een stimuleringsgroep, die brede consultatie gemakkelijk maakt. Er zijn, en worden nog steeds, verschillende online media als Twitter, LinkedIn en Facebook gebruikt om te kunnen communiceren met belangstellenden, en waar mogelijk zijn online enquêtes en consultaties uitgevoerd. Daarmee wordt geprobeerd aan te sluiten bij behoeften die er in de praktijk zijn als het gaat om een meer open overheid. Bovendien is het een kwestie van *'practice what you preach'*.

De ervaring heeft geleerd dat er weliswaar enthousiasme en steun is voor open overheid bij diverse personen en organisaties binnen en buiten de overheid, maar dat slechts enkelen daarvan zich richten op alle aspecten van open overheid in den brede. Het is dus de kunst verbinding te zoeken met de bewegingen die er zijn op deelonderwerpen en de pijlers van het programma.

Resultaten

Er zijn in Nederland verschillende resultaten bereikt op de vier aspecten van open overheid: burgerparticipatie in de beleids- en besluitvorming, transparantie en verantwoording, en innovatie. Er is een systeem voor internetconsultatie, een wetgevingskalender, en overheidsdocumenten worden online gepubliceerd. Innovatie wordt gestimuleerd dankzij het Slimmernetwerk. In korte tijd hebben zich veel publieke organisaties bij open spending aangesloten, en er is inmiddels veel werk verricht om te komen tot open data. Er is een integriteitsmonitor, en verschillende overheden en publieke organisaties voeren gericht integriteitsbeleid. Het Expertisepunt ontwikkelt een website, blogt en tuitert en is medeorganisator van bijeenkomsten. Zo werkt het Expertisepunt samen met gemeentelijke experts die zich hebben verenigd in de leerkring van grote gemeenten die samen antwoorden vinden op vele vragen rond Open Overheid. Een groot aantal overheidsinstellingen doet verder mee met de 'informele aanpak', prettig contact met de overheid, burgergericht werken en dergelijke. Er wordt bij twee ministeries proefgedraaid met actieve openbaarheid van rapporten, en er wordt onderzoek gedaan hoe overheidsinformatie meer 'op maat' kan worden gemaakt.

In het *Actieplan* is per actiepoint aangegeven wat een project behelst (wat men gaat doen). In sommige gevallen is aangegeven tot welke concrete resultaten dat zal leiden, en welke effecten er mee worden beoogd. In de bijlage is per actiepoint een stand van zaken weergegeven.

Analyse

Aan de hand van teksten die in het kader van het programma Open Overheid zijn geschreven, (lopend) onderzoek ten behoeve van een maatschappelijke kosten-batenanalyse, interviews met en consultatie van betrokkenen is een beeld geschetst van het programma Open Overheid.¹⁹ Dat beeld is tegen het licht gelegd aan de hand van algemene normen van goed beleid.²⁰ Dat is vooral gebeurd met het oog op leereffecten: het is de bedoeling dat het programma Open Overheid er beter van wordt, zodat de visie waargemaakt kan worden.

Strategisch

Open overheid is een programma dat met veel idealisme en positief denken is opgepakt, zowel internationaal als in Nederland. Er is geïnvesteerd in het peilen van de vragen, wensen en behoeften in de samenleving ten aanzien van open overheid. Er is beschreven en besproken wat open overheid is en waarom het belangrijk is. Er is een aanzet gemaakt met het inventariseren van acties die bijdragen aan een opener overheid. Bovendien zijn er veel activiteiten ondernomen die leiden tot een brede beweging richting meer open overheid.

Er zijn ook aandachtspunten. De ervaring leert bijvoorbeeld dat er weliswaar brede interesse is in een meer open overheid, maar dat slechts weinigen zich op alle aspecten van open overheid richten. Ook het aantal belangengroepen dat zich op het algemene niveau met open overheid bezighoudt is beperkt (zoals Open State Foundation). Dat betekent weliswaar dat zo'n belangengroep makkelijk te vinden is, maar kan ook leiden tot eenzijdige input en gebrek aan 'dwarskijkers'. Tegelijkertijd zijn er wel op deelonderwerpen, en in verschillende domeinen, specifieke organisaties en netwerken actief (zoals de Digitale Steden Agenda, netwerk Doe-Democratie). Het is dus de kunst verbinding te zoeken met de bewegingen die er zijn en de doelen van het programma.

Uit de zelfevaluatie blijkt ook dat er weliswaar een vliegende start is gemaakt met het programma, maar dat er nu consolidatie en verscherping nodig is. De *Visie* en het *Actieplan* zouden op diverse punten nog concreter uitgewerkt kunnen worden. Meer concrete doelen en daarop gerichte acties zijn randvoorwaarden om beter de haalbaarheid tevoren en het behaalde achteraf te beoordelen. Dan kunnen er ook slimme keuzen worden gemaakt voor de inzet van de beschikbare capaciteit/tijd/budget. Dan is het ook beter mogelijk om steun en inzet buiten het ministerie van BZK te mobiliseren, bijvoorbeeld als het gaat om meer technische kennis (digitalisering, IT) die bij het ministerie van BZK niet vanzelfsprekend aanwezig is. Bovendien kunnen inspanningen en bestedingen dan goed worden verantwoord en vermindert het risico dat energie alsnog weglekt.

Bij het concreet omschrijven en plannen gaat het vooral om het meer SMART maken van beoogde doelen en prestaties. Op dit moment ligt er een basis met het actieplan, waarin achttien actiepunten zijn benoemd en gekoppeld aan actiehouders. Daar kan aan worden toegevoegd (zoals eerder genoemd) meer concreet uitgewerkte doelen, op welke termijn prestaties zullen worden geleverd, hoe te leveren prestaties bijdragen aan het algemene doel van open overheid, aan de hand van welke indicatoren en met welke methode nagegaan kan worden of de doelen dichterbij komen en welke input er nodig is om de prestaties te leveren. Ook kan er meer aandacht worden besteed aan mogelijke neveneffecten en risico's van verschillende acties. Ten slotte zal een communicatieplan, gekoppeld aan een doelgroep- of omgevingsanalyse, bijdragen aan het doeltreffender inzetten van de beschikbare middelen. Dat er in de zomer van 2014 is gewerkt aan een communicatiestrategie lijkt een positieve ontwikkeling in die richting.

19 Zie bijlage 1 voor de verantwoording over de wijze waarop deze zelfevaluatie tot stand is gekomen.

20 Zie integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving IAK:

<http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2014/01/22/integraal-afwegingskader-voor-beleid-en-regelgeving-ia-gepresenteerd.html>

Consolidatie en verscherping kunnen ook betekenen: meer prioriteren, kiezen wat wel en niet zal worden gedaan. Dat zal eenvoudiger worden als doelen concreet zijn beschreven en als er een meer uitgewerkte beleidstheorie is. In een beleidstheorie wordt aangegeven hoe het komt dat de bestaande situatie van het ideaal afwijkt en wat daarop van invloed is, wat leidt tot een heldere probleemstelling, doelstelling, causaal verband met instrumenten. Belangrijk is daarbij het bewustzijn dat open overheid een politiek project is dat door ambtenaren wordt getrokken en dat vooral direct merkbare gevolgen heeft voor de ambtelijke organisatie. De aansluiting met politieke wensen en maatschappelijke effecten moet dan ook scherp in de gaten worden gehouden.

Tot slot kan worden geconstateerd dat er een uitgewerkte organisatiestructuur is neergezet om het programma Open Overheid uit te voeren. Om die structuur nog beter te laten werken, zouden met name de rol, taken en verantwoordelijkheden van het programmteam explicieter kunnen worden gemaakt. Ook helderheid over de meerwaarde van een programmatische aanpak, die tot uitdrukking komt in activiteiten van het programmteam, is gediend met een heldere taak- en rolbeschrijving.

Inhoudelijk

Uit de gesprekken ten behoeve van de evaluatie kwam naar voren dat er meer aandacht besteed kan worden aan het verzamelen van voorbeelden uit andere landen (OGP-partners) en het doorvertalen van de leerpunten daaruit naar Nederlandse acties. Besloten zal moeten worden waar dit belegd wordt: bij het programmteam, bij Het Expertisepunt of bij een andere organisatorische eenheid.

Sommige organisaties die hieraan bijdragen bestaan al, zoals Slimmernetwerk, Open State Foundation, Kennisland, ECP, ProDemos, en van 2001 tot 2005 was er het programma Xpin. Mogelijk kan het Expertisepunt hier in 2015 nog een aanvulling op leveren, bovenop de in het jaarplan 2015 af te spreken resultaten van het Leer- en Expertisepunt Open Overheid (LEOO). Van Het Expertisepunt mag verwacht worden dat het een analyse biedt van de benodigde functies (bijvoorbeeld door succes of falen van Xpin te bestuderen) en dat het (SMART) aangeeft op welke manier het bij zal dragen aan Open Overheid.

Gegeven de veranderde omgeving van adviseurs, softwareontwikkelaars en het actieve maatschappelijk middenveld, van grote consultancy bureaus met ruimte voor acquisitie naar kleine start-ups en zzp-ers die zich niet kunnen veroorloven om veel tijd te besteden aan overleg in Den Haag, zou er meer geïnvesteerd kunnen worden in het opzoeken van relevante actoren en het aansluiten bij hun ideeën of behoefte.

Eén van de meest gehoorde opmerkingen met betrekking tot open data, online overheidscommunicatie en digitale dienstverlening heeft betrekking op het kennisgebrek bij de overheid als het gaat om informatiemanagement en informatisering/digitalisering. Het programma open overheid, dat zich expliciet richt op veranderingen binnen de overheid, zou dat kunnen adresseren, bijvoorbeeld door inzet van Het Expertisepunt dat zich richt op het gezamenlijk leren en ontwikkelen van kennis en expertise.

Klachten van burgers over de overheid, bijvoorbeeld gesignaleerd door de Nationale Ombudsman, hebben vaak betrekking op het kunnen vinden van de juiste persoon, het juiste loket of de juiste informatie binnen de overheid. Bovendien zien veel burgers digitalisering van dienstverlening als een *belemmering* en beperking van passende dienstverlening en contact. Het programma Open Overheid zou hier op in kunnen gaan.²¹ Daarbij ligt ook een relatie met het programma Digitalisering 2017.

21 *Persoonlijk, of niet? Digitaal, of niet? Jaarverslag van de Nationale Ombudsman 2013*, Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 876, nr. 2, blz. 11

Leer- en aandachtpunten

1. Het programma kan aan scherpte winnen door de ambities en doelen meer te specificeren en te koppelen aan de maatschappelijke meerwaarde (indirect dan wel direct). Het gebruik van het IAK-model zou daarbij behulpzaam kunnen zijn, omdat daarmee doelen, prestaties, beleidstheorie en input meer expliciet worden en daardoor beter te verantwoorden. Door dit te combineren met de nieuwe communicatiestrategie, kan een heldere boodschap en een krachtige beweging ontstaan.
2. Door ook de materiële baten, en kosten, van een opener overheid inzichtelijk te maken zal het programma aan overtuigingskracht winnen. Zorg dat succes kan worden aangetoond, zodat het kan worden ingezet ter onderbouwing van verdere activiteiten.
3. Actieve openbaarheid, transparantie, is van het begin af aan één van de belangrijkste pijlers geweest van de visie. Dit zou zich in de activiteiten nog meer kunnen vertalen door de aspecten van vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie te koppelen aan meer concrete activiteiten. Daarbij zou ook gebruik kunnen worden gemaakt van een inventarisatie van vragen, wensen, knelpunten en problemen van burgers ten aanzien van toegang tot, of informatie van, de overheid.
4. De visie is sterk positief gemotiveerd. Het zou nuttig zijn meer aandacht te besteden aan nadelen, risico's en mogelijke ongewenste neveneffecten van meer openheid. Daarmee kan ook een beeld worden gevormd hoe daarmee om te gaan.
5. Door middel van consultatie en door actief op zoek te gaan, kan in kaart worden gebracht wie bezwaren heeft tegen open overheid, wat de bezwaren zijn en wat de achtergrond er van is. Zo kan ook de steun in kaart worden gebracht. Die kennis kan worden gebruikt om het programma te herzien, en om resultaten te meten – het gaat immers deels om een cultuurverandering.
6. Het programma heeft als ambitie lopende initiatieven meer bij elkaar te brengen. Het is belangrijk dat dit niet gebeurt vanuit een motivatie tot beheersing, maar vanuit een motivatie om kennis en expertise uit te wisselen en initiatieven naar behoefte in verbinding te brengen met elkaar. Dit kan bereikt worden door een mechanisme te ontwikkelen waardoor alle bestaande activiteiten en actieve professionals ter kennis van het programmateam komen, bijvoorbeeld een open call, een Rijksbrede enquête, of herkenbare netwerkbijeenkomsten. Het Expertisepunt lijkt bij uitstek geschikt om dit op verzoek van en in samenwerking met anderen, en met gebruikmaking van interactieve middelen, te realiseren. Te overwegen is daarbij een online toegankelijke archief- administratie- en samenwerkingssite op te zetten, bijvoorbeeld met Pleio of een ander open platform.
7. De betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld kan meer structureel geborgd worden door belangengroepen (ook op deelterreinen) meer stem te geven. De tweejaarlijkse bijeenkomsten van de Stimuleringsgroep met daarin enkele vertegenwoordigers van dergelijke organisaties is weliswaar een begin, maar alternatieve of intensievere vormen van luisteren naar belanghebbenden verdienen overwogen te worden.
8. Nederland kan nog meer gebruik maken van de toegevoegde waarde van het Open Government Partnership. Zowel door te leren van open overheidsprojecten in andere landen, bij andere overheden, maar ook door zelf meer bekendheid te geven aan ervaringen in Nederland. Dit kan stimulerend en verbindend werken voor de Nederlandse open overheidbeweging.

Bronnen

- Website Open Government Partnership, *Requirements*
- OGP UK 2011 National Action Plan – Self Assessment Report
- TNO, Tijs van den Broek, *Dromen over open overheid* (2011?)
- TK 10 februari 2011 Vragen Kamerlid El Fassed over het ‘Open Government Initiative’
- Rapport Judith van Male over focusgroeponderzoek 26 maart 2013 *Open overheid*
- Brief aan TK 25 november 2013 *Beantwoording vragen AO digitale dienstverlening*
- Visiedocument september 2013
- Actieplan september 2013
- Self assessment report guidance, incl. Commitment completion templates, Open Government Partnership
- 28 november 2013 bijeenkomst *Open overheid* Twynstra-Gudde
- 20 januari 2014 bijeenkomst *Open overheid* auditorium BZK/VenJ
- Algemene Rekenkamer 25 maart 2014, *Trendrapport open data*
- Interview Mirjam Kalverda (BZK) 1 augustus 2014
- Interview Mikis de Winter (Expertisepunt) 20 augustus 2014
- Interview Imke Arts-Vrijling (BZK) 25 augustus 2014
- Interview Lex Slaghuis (Open State Foundation) 26 augustus 2014

Bijlage 1

Verantwoording

Totstandkoming zelfevaluatie

Eind juni 2014 is begonnen met de voorbereidingen voor de zelfevaluatie van het Actieplan Open Overheid. De opzet voor de zelfevaluatie is gebaseerd op het kader dat het Open Government Partnership daartoe beschikbaar heeft gesteld.²² Op basis van literatuur, dossiers en interviews is een concept zelfevaluatie opgesteld. Dit concept is afgestemd met de diverse actiehouders die werken aan uitvoering van het Actieplan. Ook is gesproken met een belangrijke speler van het maatschappelijke middenveld, namelijk de Open State Foundation.

Consultatie

Vanaf woensdag 17 september is de concept zelfevaluatie gedurende twee weken online beschikbaar gesteld voor commentaar. Daarvoor heeft het ministerie gebruik gemaakt van VOLIS, een interactief platform dat door Estland is ontwikkeld en door Zweden en Nederland momenteel in enkele concrete projecten wordt toegepast. De link naar de consultatiepagina op VOLIS is gedeeld met het Inspiratieteam Open Overheid; een netwerk van ruim 400 mensen, werkzaam bij zowel overheids- als maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Er is meermaals in dit netwerk herinnerd aan de mogelijkheid te reageren op de zelfevaluatie.

Verwerkte reacties

Via VOLIS en e-mail zijn slechts enkele reacties ontvangen. Deels waren het verklarende vragen, deels inhoudelijke suggesties. Wat is verwerkt, zijn de volgende opmerkingen:

- “In het eerste blok tekst van de inleiding is niet helemaal helder waarom open data worden aangeboden in reactie op veranderde verwachtingen die burgers hebben van de overheid.” Bij de frase over open data ter beschikking stellen voor hergebruik is in reactie op deze opmerking de achterliggende motivatie toegevoegd: om innovatie en ondernemerschap te stimuleren.
- “Het vijfde blok tekst van de inleiding bevat informatie die concreet is en zich leent om aan het begin van de inleiding te plaatsen. Dus nog voordat over de evaluatie wordt geschreven.” Naar aanleiding van deze opmerking is het bedoelde tekstblok naar voren gehaald.
- De suggestie om in het hoofdstuk ‘Beweging’ de concrete datum te noemen waarop het programma Open Overheid begon, is overgenomen.
- Ook aan de suggestie om in het hoofdstuk ‘Beweging’ concrete voorbeelden te noemen van onderzoeken die onderzoeks- en adviesraden hebben gepubliceerd met betrekking op open overheid, is voldaan. In een voetnoot zijn enkele voorbeelden gegeven.
- In het hoofdstuk ‘Analyse’ staat in de eerste paragraaf in een blok tekst een opmerking over een beperkt aantal belangengroepen dat zich met open overheid bezighoudt. Dat riep vragen op. Daarom zijn tussen haakjes concrete voorbeelden genoemd.
- In het hoofdstuk ‘Analyse’ is alsnog een suggestie verwerkt die in één van de interviews was geopperd, maar nog niet goed was verwerkt. Het gaat om de benodigde technische kennis (digitalisering, IT) die bij het ministerie van BZK niet vanzelfsprekend aanwezig is.
- In het hoofdstuk ‘Analyse’ wordt in het vijfde blok tekst geconstateerd dat er meer prioriteitenstelling zou kunnen zijn. Een suggestie was dat je als lezer daar een link verwacht naar de conclusie in het tweede tekstblok van de paragraaf. Deze suggestie is niet overgenomen, omdat volgens de stellers met de verwijzing in de tweede zin al voldoende terug gegrepen wordt op de conclusies ervóór.

22 Self assessment report guidance, incl. Commitment completion templates, Open Government Partnership

Bijlage 2

Commitment Completion Templates

Format: Open Government Partnership

Commitment Completion Template			
1a aanwijzen categorieën overheidsinformatie voor actieve beschikbaarstelling			
Lead agency	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, directie Burgerschap en Informatiebeleid (aanwijzen informatiecategorieën en aanpassing ARVODI) en alle andere departementen (actieve beschikbaarstelling onderzoeksrapporten, uitvoeringstoetsen, inkoopinformatie en subsidie-informatie)		
Other involved actors	Government	Zie hiervoor	
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Er wordt behoefteonderzoek gedaan onder burgers/gebruikers van overheidsinformatie	
Main Objective	Doel is dat het uitgangspunt 'ja, tenzij' wordt gehanteerd voor de beschikbaarheid van overheidsinformatie, zodat steeds meer overheidsinformatie actief openbaar wordt gemaakt.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability
	Zeer relevant voor transparantie en toegang tot informatie	Relevant voor burgerparticipatie omdat burgers een goede informatiepositie nodig hebben om te kunnen participeren	Relevant voor het afleggen van verantwoording over activiteiten, besluitvorming en financiële informatie
Completion level	Not started	Limited	Substantial
		x	
Ambition	Het streven is dat de overheid zowel gestructureerde informatie (open data, zie actiepoint 2) als ongestructureerde informatie (beleidsinformatie) meer actief openbaar maakt. Het is echter technisch en financieel onhaalbaar om alle openbare overheidsinformatie direct actief openbaar te maken. Vooral als het om ongestructureerde informatie gaat, zijn er veel voorwaarden voor het daadwerkelijk openbaar maken (uitvoering). Daarom worden informatiecategorieën aangewezen die met voorrang beschikbaar kunnen worden gesteld, met als eerste ideeën onderzoeksrapporten, uitvoeringstoetsen, inkoopinformatie en subsidie informatie. Om aan te sluiten bij de maatschappelijke behoefte wordt echter eerst een peiling gedaan naar de behoefte aan actieve beschikbaarstelling; dit is een onderzoek dat plaatsvindt in opdracht van het ministerie van BZK, in nauwe samenwerking met het ministerie van Algemene Zaken.		

Commitment Completion Template	
1a aanwijzen categorieën overheidsinformatie voor actieve beschikbaarstelling	
Description of the results	<p>Het gewenste resultaat is dat burgers en andere belanghebbenden beter op de hoogte worden gesteld van voornemens, activiteiten, besluitvorming en andere relevante informatie zodat zij actief kunnen participeren in de maatschappij. Ook de informatievoorziening voor de overheid zelf wordt verbeterd, omdat ambtenaren meer van elkaars informatie gebruik kunnen maken.</p> <p>Het behoefteonderzoek is nog niet zo ver gevorderd als oorspronkelijk gedacht, omdat de eerste onderzoeksopzet niet leidde tot bruikbare onderzoeksvoorstellen. Daarna is er gekozen voor een nieuwe onderzoeksopzet (behoefteonderzoek) en dat gaat in 2014 uitgevoerd worden. Daardoor zijn er nog geen specifieke informatiecategorieën geselecteerd, anders dan voorgenomen in het Actieplan. Wel wordt nu in proefprojecten bij twee ministeries geoefend met een proefproject rond actieve openbaarmaking van onderzoeksrapporten (zie actiepunt 14). Van aanpassing van de ARVODI is nog geen sprake. Wat betreft subsidie informatie: het ministerie van Financiën heeft in samenwerking met de departementen ervoor gezorgd dat subsidie informatie (conform de wens van de Tweede Kamer) jaarlijks in de vorm van opendata wordt gepubliceerd.</p>
End date	<p>Het behoefteonderzoek vindt plaats in 2014.</p> <p>De proefprojecten bij twee ministeries vinden plaats eind 2014 en worden begin 2015 geëvalueerd (zie actiepunt 14).</p>
Next steps	<p>De uitkomst van het behoefteonderzoek moet leiden tot een keuze welke informatie actief beschikbaar gesteld gaat worden waar dat nog niet het geval is, maar wel behoefte aan is.</p> <p>De proefprojecten met actieve openbaarmaking van onderzoeksrapporten zouden moeten leiden tot bredere toepassing bij de rijksoverheid.</p>
Additional information	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bij de mate van succes van het verder brengen van actieve openbaarmaking spelen diverse factoren een rol: in hoeverre volstaan bestaande informatiemanagementsystemen bij de overheid, in hoeverre is er een organisatiecultuur waarin actieve openbaarmaking draagvlak heeft, in hoeverre speelt de politiek-maatschappelijke context een stimulerende of juist remmende rol? 2. Naast de primaire focus van het actiepunt is er ook aandacht voor de samenhang of context van de informatie. Een voorbeeld hiervan is het project Linked Data Overheid, dat de samenhang tussen overheidsinformatie en de Nederlandse wetgeving duidelijk maakt. In formele overheidsinformatie – zoals Kamerstukken, stemmingslijsten, artikelen van uitvoeringswetgeving en specifieke voorlichting – zijn links opgenomen naar de relevante wetsonderdelen. Op deze manier ontstaat meer transparantie in het proces van wetgeving en de uitvoering daarvan. Dit project wordt in opdracht van het ministerie van Financiën ontwikkeld, in samenwerking met een tiental overheidsorganisaties. 	

Commitment Completion Template				
1b informatiehuishouding en actieve openbaarheid: vier pilots 'open bij design'				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
Other involved actors	Government	Rijksoverheid, gemeenten, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Nvt		
Main Objective		Het doel is snelle en goede toegang tot overheidsinformatie te realiseren.		
Relevance		Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability
		Zeer relevant	Indirect relevant: als de informatiehuishouding bij de overheid op orde is en informatie actief openbaar gemaakt wordt, komt dat de burger (-participatie) ten goede	Relevant omdat het overheden mogelijk / makkelijker maakt actief (verantwoordings-) informatie beschikbaar te stellen
Completion level		Not started	Limited	Substantial
			x	
Ambition		<p>Om snelle en goede toegang tot overheidsinformatie te realiseren, is het van belang dat openbaarheid en open standaarden zoveel mogelijk worden meegenomen in het ontwerp van informatiesystemen: Open by design. Om vast te stellen wat Open by design betekent voor informatiesystemen wordt ervaring opgedaan in (ten minste) vier pilots. De resultaten van de pilots dienen als input voor de realisatie van generieke voorzieningen voor opslag van documenten bij de Rijksoverheid (alleen de kerndepartementen). Pilots worden uitgevoerd op de niveaus rijksoverheid, gemeenten, provincies, waterschappen en uitvoeringsorganisaties. De pilots hebben meerdere doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inventariseren welke gevolgen het openstellen van een beleidsproces heeft op documenten, documentstromen en archivering, – Inventariseren op welke manier het proces van openbaarmaking mogelijk en/of makkelijker te maken is, – In beeld brengen van de organisatorische consequenties van de verandering van informatiesystemen (waaronder de implicaties voor privacy en beveiliging), – In kaart brengen van financiële consequenties. <p>Met de uitkomsten van de pilots kan worden bepaald in hoeverre, wanneer en tegen welke kosten Open by design mogelijk is binnen de informatiehuishouding en uitvoeringsprocessen van de overheid. Het gaat net als bij actiepunt 1a om zowel gestructureerde als ongestructureerde informatie. Bij het ontwerpen van zowel databases (gestructureerde informatie) als informatiesystemen (ongestructureerde informatie) moet rekening worden gehouden met aspecten die bijdragen aan openheid, de mate van openheid en duurzame digitale toegankelijkheid (archivering). Deze aspecten omvatten in ieder geval open standaarden en open formats (herbruikbaarheid van de data), metadatering (vindbaarheid van data), linked data (samenhang tussen data), privacy, beveiliging en toegankelijkheid.</p>		
Description of the results		Er vinden verkennende gesprekken plaats over de pilots. Er gaat tegelijkertijd een verkenning worden gedaan naar Open by design projecten die al lopen bij de Rijksoverheid. Een uiteindelijk, direct maatschappelijk effect is waarschijnlijk niet (causaal) te benoemen. Het actiepunt is faciliterend voor de andere actiepunten die betrekking hebben op actieve beschikbaarstelling (actiepunten 1a, 3 en 4) en open data (actiepunten 2, 3 en 4).		
End date		Doorlooptijd sinds september 2013 van twee tot drie jaar. Najaar 2015/2016 komen de eerste generieke voorzieningen voor opslag van documenten beschikbaar voor de Rijksoverheid. Daarbij is het aspect van publicatie uiteraard ook een belangrijk aandachtspunt.		
Next steps		Verdere uitvoering pilots.		
Additional information				
Het actiepunt dient te worden gerealiseerd binnen de bestaande kabinetsafspraken omtrent kostenbesparingen en de Hervormingsagenda. Dit impliceert dat zal worden geprobeerd om in te haken op 'natuurlijk momenten', bijvoorbeeld de vervanging van informatiesystemen. Op die manier kunnen de veranderingen zoveel mogelijk kostenneutraal worden doorgevoerd. De financiële consequenties van het actiepunt worden nader onderzocht tijdens en na afloop van de pilots.				

Commitment Completion Template				
2 verdere ontwikkeling en stimulering van open data en het gebruik				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
Other involved actors	Government	Alle overheidsorganisaties		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Ondernemers, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen		
Main Objective		<ol style="list-style-type: none"> Open data zorgt voor meer transparantie. Mogelijkheid benutten om economische en maatschappelijke meerwaarde uit open data te halen. Een effectievere en efficiëntere overheid. 		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant	Indirect relevant, omdat burgers op basis van open data zelf initiatieven kunnen ontplooiën, zoals het ontwikkelen van handige apps	Zeer relevant	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
		x	x	
Ambition		Kwalitatief hoogwaardige data duurzaam beschikbaar stellen.		
Description of the results		<ol style="list-style-type: none"> Open Data NEXT: het verzamelen van economische en maatschappelijke vraagstukken die opgelost kunnen worden met open data, ten einde de mogelijkheden en kansen van open data voor de overheid aan te tonen. De oplossingen zijn herbruikbare voorbeelden voor overheden en hergebruikers van de data. Doorbraakproject 'open geodata als grondstof voor groei en innovatie': publiek-private samenwerking (PPS) waarin overheden, ondernemers en kennisinstellingen bij elkaar worden gebracht zodat het aanbod en de vraagkant van open data elkaar beter kunnen vinden. Onderdeel hiervan zijn estafettebijeenkomsten georganiseerd rondom bepaalde thema's op basis van een behoefte vanuit de markt. Kennisnetwerk: het verspreiden van kennis richting overheden die met open data aan de slag zijn en willen gaan. Onderdelen hiervan zijn een handreiking voor overheden rond het openen van overheidsdata (beschikbaar via data.overheid.nl), de uitwisseling van voorbeelden en plannen van aanpak en een jaarlijkse open-data-conferentie. In samenwerking met de Digitale Steden Agenda zijn inspirerende verhalen opgesteld waaruit de toegevoegde waarde van open data blijkt. Deze verhalen zijn de basis voor een top20 van datasets welke door gemeenten als open data beschikbaar gesteld kunnen worden. Gemeenten worden aangemoedigd om de verhalen + lijst datasets zelf te publiceren. Data.overheid.nl: de centrale vindplaats voor alle informatie over open data van de Nederlandse overheid zal worden doorontwikkeld om beter te voldoen aan de wensen en eisen ten aanzien van metadatering, standaardisatie en vindbaarheid van open datasets. Daarnaast biedt data.overheid.nl informatie en kennis over open data, waaronder de handreiking en de beste voorbeelden en resultaten uit het kennisnetwerk (zie onder 3), alsook informatie over de verschillende open-data-projecten. 		
End date		Geen		
Next steps		<p>Voor 2014 is er een planning voor de vijf onderdelen.</p> <p>Voor 2015 zal het accent liggen op een versterking van de beleidsuitgangspunten voor open data en een verkenning van de inzet van de passende middelen hiertoe.</p>		
Additional information				
Data.overheid.nl				

Commitment Completion Template				
3 financiële transparantie door open begroting en experimenten met Open Spending				
Lead agency		Ministerie van Financiën (open begroting) en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (open spending)		
Other involved actors	Government	Ministeries van Financiën en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Algemene Rekenkamer		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Budgetmonitoring Amsterdam, Open Knowledge Foundation, Open State Foundation		
Main Objective		Dat het uitgangspunt 'open, tenzij' ook voor financiële gegevens wordt toegepast.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant	Bij toepassing van budgetmonitoring in Amsterdam is gebleken dat open begroting relevant kan zijn voor burgerbetrokkenheid op lokaal niveau.	Zeer relevant	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
		x		
Ambition		<ol style="list-style-type: none"> Open begroting: in 2012 heeft het ministerie van Financiën bij het aanbieden van de Rijksbegroting alle departementale begrotingen als open data beschikbaar gesteld. In 2013 en verder wil het ministerie de Rijksbegroting op een meer gedetailleerd niveau beschikbaar gaan stellen. Ieder jaar wordt bij Prinsjesdag en Verantwoordingsdag een dataset toegevoegd. Het ministerie van Financiën maakt een datakader waarin staat welke informatie als open data moet worden ontsloten. Departementen leveren dus al begrotingsinformatie; nu wordt toegewerkt naar meer realisatie gegevens. Interdepartementaal is afgesproken dat het ministerie van Financiën het voortouw heeft, uiteraard in samenwerking met andere departementen. Acties die ministeries ondernemen, zoals BZK (zie hierna) vinden in deze context plaats. Open spending: onder het motto 'practice what you preach' doet het ministerie van BZK een verkenning naar de kansen en randvoorwaarden (inhoud, techniek, proces) voor het openen van de uitgavendata van het eigen ministerie met de intentie om deze actief beschikbaar te stellen. Doel van de verkenning is: <ul style="list-style-type: none"> Het inzichtelijk maken wat de implicaties zijn van het structureel openbaar maken van de uitgaven, inclusief een plan van aanpak voor de implementatie voor open uitgaven bij BZK; De opgedane kennis delen met andere partijen binnen de Rijksoverheid en met name de overlegorganen van de zogenaamde 'financiële kolom'. 		
Description of the results		1. Open begroting: het datakader dat het ministerie van Financiën ontwikkelt zal eind 2014 klaar zijn. Daarna volgt implementatie in de financiële systemen. Verder heeft er een data hunt plaatsgevonden bij het ministerie. De datasets die op die manier werden geïnventariseerd, worden de komende jaren open gemaakt. In overleg met de departementen worden ook andere datasets onderzocht.		
End date		<ol style="list-style-type: none"> Open begroting: 2016 Open spending: verwachting is dat verkenning in het najaar van 2014 is afgerond 		
Next steps		<ol style="list-style-type: none"> Open begroting: datakader uitwerken en rijksbreed uitrollen Open spending: uitkomst verkenning interdepartementaal afstemmen daarna bij het eigen ministerie daadwerkelijk uitgavendata open gaan stellen tegelijkertijd met andere ministeries 		
Additional information				
<p>De activiteiten met betrekking tot openbegroting worden binnen bestaande middelen uitgevoerd.</p> <p>De Algemene Rekenkamer heeft ten aanzien van haar Verslag 2013 de eigen uitgaven openbaar gemaakt als open data. "Het past bij ons streven naar transparantie en 'open spending': u kunt volgen wat wij hebben gedaan en hoeveel geld wij daaraan hebben besteed." De Rekenkamer hoopt dat andere (rijks)overheidsinstanties het voorbeeld van het Hoge College van Staat zullen volgen.</p>				

Commitment Completion Template	
4 openheid in de Tweede Kamer	
Lead agency	Tweede Kamer
Additional information	
De Tweede Kamer staat positief tegenover de ontwikkeling naar een meer open overheid. Als onafhankelijk instituut organiseert de Tweede Kamer zelfstandig de evaluatie van haar projecten en activiteiten.	

Commitment Completion Template				
5 instrumenten gericht op integriteit				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
Other involved actors	Government	Rijksoverheid, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO), Unie van Waterschappen (UvW), Bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector (BIOS)		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Nvt		
Main Objective		Het uiteindelijke doel is om de Nederlandse maatschappij meer inzicht te geven in de integriteit van organisaties in het openbaar bestuur.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant	Vanuit de veronderstelling dat een integer openbaar bestuur meer vertrouwen krijgt van burgers, is dit actiepunt zeer relevant voor (het stimuleren van) burgerparticipatie	Zeer relevant	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
		x		
Ambition		<ol style="list-style-type: none"> Integriteitsmonitor: de integriteitsmonitor peilt eens per vier jaar hoe het is gesteld met de integriteit binnen het openbaar bestuur (Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen) en zal de stand van zaken aan de maatschappij gaan ontsluiten, onder meer online via de Kennisbank Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties (online per 1 september 2014). De monitor omvat onder meer de implementatie van het integriteitsbeleid binnen het openbaar bestuur, de integriteitsbeleving onder medewerkers en het aantal door organisaties zelf geregistreerde integriteitsschendingen. Openbaarmaking nevenfuncties: het openbaar maken en actueel houden van nevenfuncties van (top)functionarissen en bestuurders is wettelijk verplicht krachtens de Gemeentewet (art. 41b:3 en 67:3), Provinciewet (art. 40b:3 en 66:3) en de Waterschapswet (art. 44a:3 en 48:3) en gebeurt via terinzagelegging op respectievelijk het gemeentehuis, provinciehuis en de secretarie van het waterschap. Omdat dit instrument een wettelijke basis heeft, is de toegevoegde waarde van het actiepunt in het kader van Open Overheid vooral het stimuleren van naleving van deze verplichting, het delen van best practices en het stroomlijnen (uniform maken) van openbaarmaking. De naleving blijkt namelijk niet optimaal (integriteitsmonitor 2012). Streven is 90-100% compliance te bereiken. Registratie integriteitsschendingen: op dit moment vindt al registratie van integriteitsschendingen plaats op Rijksniveau. Daarbij wordt een uniforme indeling van categorieën integriteitsschendingen gehanteerd. Het actiepunt ziet erop dat een dergelijke registratie ook door andere overheidsorganisaties wordt toegepast, met de eerste focus op gemeenten. Inzet is om beter zicht te verschaffen op de aard en omvang van schendingen. Samen met partners wordt gekeken of registratie van integriteitsschendingen verder bevorderd kan worden met behulp van aanpassing van bijvoorbeeld bestaande registratiesystemen. 		
Description of the results		<ol style="list-style-type: none"> Het doel van de integriteitsmonitor is om periodiek een beeld te geven van de integriteit in het openbaar bestuur en op termijn, naarmate er meer edities zijn verschenen, trends te analyseren. Dankzij het openbaarmaken van nevenfuncties kan de maatschappij doorlopend kennis nemen van nevenfuncties van (top)ambtenaren en bestuurders. Burgers krijgen hiermee een beter inzicht in nevenfuncties en de mogelijke belangenverstrengelingen die eruit voortvloeien. Uiteindelijk wordt beoogd hiermee het vertrouwen in de overheid te waarborgen. de registratie van integriteitsschendingen moet leiden tot meer transparantie en inzicht over het aantal en de aard ervan. Het is nog niet duidelijk op welke termijn effecten voor het eerst zullen optreden, hoe partijen buiten de overheid de effecten van de registratie ondervinden en welke partijen dit betreft. 		

Commitment Completion Template	
5 instrumenten gericht op integriteit	
End date	<ol style="list-style-type: none"> 1. integriteitsmonitor: vanaf 2012, vierjaarlijks, doorlopend 2. openbaarmaking nevenfuncties: vanaf medio-eind 2014, onbekende einddatum 3. registratie integriteitsschendingen: sinds 2008, medio 2013 start onbekende einddatum
Next steps	<ol style="list-style-type: none"> 1. integriteitsmonitor: doorgaan op ingeslagen weg 2. openbaarmaking nevenfuncties: percentage compliance omhoog krijgen 3. registratie integriteitsschendingen: zorgen dat meer organisaties registreren
Additional information	
<p>Voor de uitvoering van diverse van de actiepunten wordt een aanpak van onderop het meest effectief geacht. Het zijn immers de organisaties die er zelf mee aan de slag moeten, daarom is draagvlak van groot belang. Dit maakt wel dat het ministerie in grote mate afhankelijk is van de inzet van andere partijen voor de uitvoering van de actiepunten.</p>	

Commitment Completion Template				
6 vernieuwing van de wetgevingskalender				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties en Ministerie van Veiligheid & Justitie		
Other involved actors	Government	De directies wetgeving van alle andere departementen		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Nvt		
Main Objective		(Beter) inzichtelijk maken in welke fase aankomende wetgeving en algemene maatregelen van bestuur zijn.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant	Relevant voor zover de toegang tot de wetgevingsinformatie burgers stimuleert en in staat stelt te participeren	Zeer relevant	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
			Voorziening wordt gebouwd, operationeel voor eind 2014	
Ambition		Er bestond al een Wetgevingskalender, maar deze was minder compleet en uitgebreid dan beoogd. Voornaamste oorzaak was dat de informatie tot dusver handmatig werd aangeleverd, waardoor sommige departementen slechts gedeeltelijke informatie aanleveren, en andere zelfs geen informatie. In de nieuwe Wetgevingskalender worden de data geautomatiseerd onttrokken aan het interdepartementale wetgevingsvoortgangssysteem Kiwi en systemen voor de publicatie van kamerstukken, bekendmakingen en geconsolideerde wetgeving.		
Description of the results		In 2013 is een start gemaakt met het functioneel ontwerp van de nieuwe Wetgevingskalender. Dit beschrijft in detail de werking van de Wetgevingskalender, onder meer de zoekfunctie daarbinnen. Begin 2014 is de laatste hand aan het functioneel ontwerp gelegd. Nu wordt het systeem gebouwd en voor eind 2014 opgeleverd. Dit is ook de eerste keer dat partijen buiten de overheid gebruik kunnen maken van de Wetgevingskalender.		
End date		De wetgevingskalender zal voor het einde van 2014 on-line te raadplegen zijn.		
Next steps		Meting van het gebruik en van gebruikerswensen. Zo nodig aanpassing van de functionaliteit.		
Additional information				
De realisatie van het interdepartementale wetgevingsvoortgangssysteem maakt het mogelijk de al veel langer bestaande wens om het publiek goede en volledige informatie te verschaffen over aankomende wetgeving, te realiseren. Deze wens blijkt uit het bestaan van commerciële producten t.b.v. lobbyactiviteiten en het bestaan van veel gedeeltelijke wetgevingskalenders van belangengroepen m.b.t. hun eigen werkteerrein (bv. de VNG) en ook van eigen overzichten op de website van Eerste en Tweede Kamer evenals van voorstellen hiertoe in de juridische literatuur.				

Commitment Completion Template				
7 Internetconsultatie				
Lead agency		Ministerie van Veiligheid en Justitie		
Other involved actors	Government	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)		
Main Objective		Het kabinet acht internetconsultatie belangrijk voor participatie en om burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties goed en tijdig te informeren. Bovendien is er veel kennis voorhanden in de maatschappij over wetgeving en beleid die – vooral in het geval van minder georganiseerde partijen – niet of onvolledig wordt aangeboord.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant	Zeer relevant	Relevant, indien over de invloed van de internetconsultatie op de uiteindelijke wetgeving/het uiteindelijke beleid verantwoording wordt afgelegd	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
				x
Ambition		Het actiepunt tracht het gebruik van internetconsultatie te bevorderen. Internetconsultatie wordt al sinds 2009 ingezet. De eerste fase van 2009 tot 2011 was een experimentfase. In 2011 is het experiment afgerond en sindsdien is internetconsultatie een praktijk in plaats van een project: het betreft nu een structureel onderdeel van het wetgevingsproces. De ambitie is waar mogelijk het instrument (met beperkt budget) aan te passen aan de wensen van de gebruikers.		
Description of the results		<p>Naast wetgeving worden tegenwoordig ook beleidsnota's en EU-regelgeving geconsulteerd via internet. Ook nieuw is dat bij een internetconsultatie voortaan de antwoorden op de zeven vragen van het Integraal Afwegingskader* worden gepubliceerd, evenals de resultaten van effecttoetsen.</p> <p>Elk departement heeft een contactpersoon voor internetconsultatie, die het instrument onder de aandacht brengt bij medewerkers en de leiding. Elk departement draagt zelf zorg voor de verankering van het instrument in het departementale wetgevingsproces. Enkele keren per jaar voeren het ministerie van VenJ en de contactpersonen overleg om ervaringen en tips te delen.</p> <p>De veronderstelling is dat de kwaliteit van en draagvlak voor wetgeving toenemen. Ook kan de snelheid van het wetgevingsproces positief worden beoordeeld.</p> <p>Het experiment (2009-2011) is kwantitatief en kwalitatief geëvalueerd. TK 29 279, nr. 121, 2011.</p> <p>Sinds de afronding van het experiment in 2011 worden rijksbreed vaker internetconsultaties uitgevoerd. Werden tijdens het rijksbrede experiment gemiddeld 4 consultaties per maand uitgevoerd, twee jaar later waren het er 5 per maand en sinds februari 2013 gaat het om 7 internetconsultaties per maand. In totaal zijn sinds het moment dat de site operationeel is 250 internetconsultaties uitgevoerd. Deze hebben 22.383 reacties van burgers, bedrijven en instellingen opgeleverd. De site ontvangt gemiddeld 800 tot 2000 bezoekers per dag. De ervaring leert dat publiciteit een positief effect heeft op het aantal bezoekers. Dat het aantal bezoekers hoger ligt dan het aantal reacties is te verklaren uit het feit dat mensen de site ook bezoeken om alleen maar informatie te verkrijgen over wetgeving in voorbereiding.</p>		
End date		Geen einddatum		
Next steps		Doorlopend		
Additional information				
*Het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving omvat 7 hoofdvragen over voorgenomen wetten: 1. Wat is de aanleiding? 2. Wie zijn betrokken? 3. Wat is het probleem? 4. Wat is het doel? 5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie? 6. Wat is het beste instrument? 7. Wat zijn de gevolgen?				

Commitment Completion Template				
8 Volgdewet.nl				
Lead agency		Stichting Netwerk Democratie		
Other involved actors	Government			
	CSO, Private, working groups, multilaterals			
Main Objective		Overheidsprocessen transparanter te maken.		
Relevance		Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability
		Relevant	Relevant	Relevant
Completion level		Not started	Limited	Substantial
Ambition		De website laat zien hoe (actuele) wetten tot stand komen zodat zichtbaar wordt hoe mensen invloed kunnen uitoefenen op het wetgevingsproces. Hierbij wordt ondermeer gebruik gemaakt van de open data van wetten.nl		
Description of the results		Voor een breed publiek wordt inzichtelijk gemaakt wat het algemene wetgevingsproces, de voortgang van concrete wetgevingsvoorstellen en de participatiemogelijkheden daarbinnen zijn. Doel is dat daarnaast ook netwerken gevormd worden ter bevordering van transparantie en participatie/beïnvloeding in het algemeen en van concrete wetsvoorstellen in het bijzonder.		
End date		Het onderscheidt zich van de Wetgevingskalender doordat op volgdewet.nl ook voor een aantal wetten in ontwikkeling achtergrondinformatie en toelichting wordt gegeven. En omdat er een netwerk omheen wordt opgezet van wetenschappers en maatschappelijke partijen.		
Next steps		Nvt		

Commitment Completion Template				
9 Toepassing van informele aanpak bij de behandeling van Wob-verzoeken				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
Other involved actors	Government	Ministeries van VenJ, OCW, en VWS, de gemeenten Gouda, Pijnacker-Nootdorp, en Eemsmond, de provincie Noord-Holland en de Nationale ombudsman.		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	N.v.t.		
Main Objective		Wob-verzoeken zijn verzoeken om informatie van overheidsorganisaties te ontvangen op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Doel van het actiepunt is dat zowel overheid, burgers als bedrijfsleven minder tijd, moeite, kosten en ergernis kwijt zijn aan de behandeling van Wob-verzoeken.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	<p>Zeer relevant</p> <p>Door de informele aanpak bij Wob-verzoeken kan snel informatie beschikbaar worden gesteld die goed aangesloten is op de behoefte van de verzoeker. Wanneer er beperkingen zijn op het verstrekken van de informatie, geeft de informele aanpak ook de mogelijkheid om de weging van belangen en het proces van behandeling door de overheid begrijpelijk en inzichtelijk te maken.</p>	<p>Zeer relevant</p> <p>Doordat burgers persoonlijk betrokken worden bij de behandeling en besluitvorming n.a.v. hun Wob-verzoek kunnen de verzoeken sneller en beter worden behandeld. Burgers voelen zich door de informele behandeling van hun Wob-verzoek doorgaans ook beter gehoord en rechtvaardiger behandeld waardoor de tevredenheid over hun behandeling hoger is en de aanvaarding van de uitkomst ook groter is. Dat geldt in het bijzonder wanneer niet of niet volledig kan worden voldaan aan het verzoek.</p>	<p>Zeer relevant</p> <p>In geval van de informele aanpak van Wob-verzoeken geeft de behandelaar de verzoeker in een informeel telefoongesprek een toelichting op wat er wel en niet mogelijk is, waarom dat zo is, welke weging van belangen daarbij speelt en hoe de verkozene procedure verloopt.</p>	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
		X	X	
Ambition		<p>Uit het project Prettig Contact Met de Overheid (PCMO) is gebleken dat informele interventies gedurende besluitvormingsprocedures van de overheid en bij de behandeling van klachten en bezwaren leiden tot kwalitatief beter besluiten, tot significant minder bezwaar- en beroepsprocedures, significant lagere kosten, een kortere doorlooptijd, een toename in het vertrouwen en de tevredenheid van de burger en een toename in de arbeidstevredenheid van ambtenaren.</p> <p>De kansen voor de informele aanpak bij Wob-verzoeken liggen op het gebied van:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Actieve openbaarmaking (dit voorkomt de noodzaak een Wob-verzoek in te dienen) 2. Relatie aangaan met de informatieaanvrager (o.a. verzoek beter te articuleren en hierop alvast informeel te reageren) 3. Het voorkomen van 'kramp' bij overheden (angst voor negatieve berichtgeving) <p>De gewenste effecten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meer actieve openbaarmaking van informatie waar behoefte aan is; - Afname van het aantal bezwaar- en beroepsprocedures; - Afname van de tijdsbesteding van burgers en bedrijven; - Afname van de doorlooptijd van de behandeling; - Toename van burgertevredenheid; - Toename van arbeidstevredenheid ambtenaren; - Afname afhandelingskosten voor de overheid. 		

Commitment Completion Template	
9 Toepassing van informele aanpak bij de behandeling van Wob-verzoeken	
Description of the results	<ul style="list-style-type: none"> – Afgerond onderzoeksrapport met verkenning van mogelijkheden en effecten van de toepassing van de informele aanpak bij Wob-verzoeken – Twee afgeronde vaardigheden trainingen voor de deelnemende ambtenaren – Procesoverzicht voor de behandeling van Wob-verzoeken met mogelijke informele interventies – Ontwikkeld monitoringssysteem
End date	Gestart najaar 2013, doorlooptijd van de pilots en monitoring is één jaar.
Next steps	Ondersteuning bij de monitoring en een aantal plenaire intervisiebijeenkomsten. Na 6 maanden wordt een tussenrapportage opgesteld en na 12 maanden een eindrapportage.

Commitment Completion Template				
10 van regels naar ruimte				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), ministerie van Economische Zaken (EZ), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)		
Other involved actors	Government	Beleidsverantwoordelijke overheidsorganisaties		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Burgers, bedrijven, instellingen		
Main Objective		Doel is dat burgers, bedrijven, instellingen en medeoverheden de mogelijkheid hebben om ideeën of alternatieven aan te dragen die leiden tot betere dienstverlening door de overheid, meer ruimte voor de professional en de ondernemer, en grotere zelfredzaamheid voor de burger.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Minder relevant, hoewel het open stellen door de overheid voor feedback natuurlijk wel enige transparantie vereist	Zeer relevant	Zeer relevant; een overheid die bereid is te luisteren naar behoeften en daarop zijn werkwijze aan te passen, legt de facto verantwoording af	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
				x, als project afgerond, maar aanpak wordt waar nodig en mogelijk door team Regeldruk toegepast
Ambition		Idee is dat ideeën/alternatieven die worden aangedragen, leiden tot experimenten. Bij een positief oordeel door het ministerie van BZK wordt het verzoek, in overleg met de indiener, nader uitgewerkt tot een business case. Onder voorwaarden kan tijdelijk van wet- en regelgeving worden afgeweken, of het is een experiment in de uitvoeringssfeer of er wordt meteen overgegaan tot een wetwijziging. De uitgewerkte business case met advies wordt via de zogenoemde departementale regeldrukcoördinator overgedragen aan de beleidsverantwoordelijke organisatie (ministerie, gemeente of provincie). Aan de hand van het experiment wordt gekeken wat de gevolgen zijn als een regel zou worden aangepast of geschrapt. Bij succesvolle experimenten is structurele aanpassing van de betreffende wet- en regelgeving de ambitie. Oorspronkelijk was de ambitie ongeveer 30 experimenten per jaar te doen.		
Description of the results		De ambitie om jaarlijks ongeveer 30 experimenten te doen, is gaandeweg bijgesteld naar 10-15, omdat veel verzoeken niet aan de criteria voldeden; er lag geen belemmering door wet- en regelgeving aan ten grondslag en/of het verzoek bevatte geen alternatief. Voorbeelden van experimenten die nog lopen zijn: Vermissing reisdocumenten (burger hoeft niet meer én bij de politie én bij de gemeente aangifte te doen, maar alleen bij de gemeente. Bij vermoeden van fraude wordt politie ingeschakeld); Thuisbezorging reisdocumenten (burgers hebben de keus reisdocument thuis te laten bezorgen of op gemeentehuis op te halen). Voorbeelden van afgeronde experimenten die tot gewijzigd beleid hebben geleid of gaan leiden: geautomatiseerde kwijtschelding gemeentelijke belastingen en waterschapsheffingen en automatische inkomensvoeding bijzondere bijstand.		
End date		Gestart voorjaar 2012, beëindigd juni 2014.		
Next steps		De aanpak uit Van Regels Naar Ruimte waar nodig en/of mogelijk blijven toepassen als mogelijkheid om merkbare regeldruk te realiseren.		
Additional information				
Op voorhand kon niet worden aangegeven welke verzoeken zouden worden ingediend, of deze verzoeken zouden passen binnen het project, of deze verzoeken zouden leiden tot experimenten en wat de effecten (kwalitatief en kwantitatief) van deze experimenten zouden zijn. Het gaat er vooral om te luisteren naar behoeften, te kijken in hoeverre verzoeken terecht zijn en vervolgens als overheidsorganisaties bereid te zijn te experimenteren met een oplossing.				

Commitment Completion Template				
11 verandering houding en werkwijze door inzet slimmer werken en Ambtenaar 2.0				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
Other involved actors	Government	Slimmernetwerk ¹		
	CSO, Private, working groups, multilaterals	Stichting Nederland Kennisland, de Kafkabrigade en TNO		
Main Objective		Meer presteren met minder mensen, met behoud van kwaliteit van dienstverlening en plezier in het werk. Het innovatievermogen van professionals bij de overheid vergroten.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Niet direct relevant	Zeer relevant omdat de professionals bij de overheid leren meer uit te gaan van maatschappelijke vraagstukken	Relevant omdat het bijdraagt aan meer presteren met minder mensen, en daarmee verantwoordt de overheid zich de facto over wat de overheid met minder publieke middelen kan betekenen voor de maatschappij (waardecreatie)	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
			Bijna afgerond	
Ambition		<p>Aanleiding was het dilemma dat de publieke sector kwaliteit wil leveren voor de burger, maar daar steeds minder middelen voor heeft. Daarom zijn innovaties in werkprocessen en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken nodig. De doelen voor 2014 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vergroten van maatschappelijk impact/publieke waarde; – Actieonderzoek naar hoe de publieke waarde kan worden vergroot door de verschillende onderdelen van het actieplan (waardecreatie); – Verduurzaming van het Slimmernetwerk door het ontwikkelen en aanbieden van modules, zoals standaardiseren van Doetanks. <p>Het Slimmernetwerk kent vier componenten: een online community van innovatieve professionals, Doetanks (nieuwe manieren van samenwerken of organiseren), Slimmernetwerkcafé's en een kennisportaal (ontmoeting wetenschap en praktijk). Het project is onderdeel van het subsidieprogramma Innoveren door Professionals dat valt onder het programma Beter werken in het Openbaar Bestuur. Het is dus geen nieuw actiepunt in het kader van Open Overheid, maar aangezien het aansluit op de uitgangspunten van Open Overheid, in het bijzonder kwaliteit van dienstverlening en innovatie binnen de publieke sector, is er wel een verband.</p>		
Description of the results		<p>Het Slimmernetwerk heeft ruim 4.000 leden en er hebben ongeveer 30 Doetanks plaatsgevonden.</p> <p>In 2014 is o.b.v. het uitvoeringsplan 2014 een start gemaakt met het vormgeven van 'Social R&D Labs'. Dit kan gezien worden als een doorontwikkeling van het Doetank model aan de hand van <i>lessons learned</i> 2012-2013. Het is gericht op oplossen van maatschappelijke vraagstukken via social design (prototyping). Bijvoorbeeld het vraagstuk van het 'granieten bestand' in de bijstand.</p> <p>Andere sectoren en werkgevers (o.m. Rijk, VNG) hebben reeds methodieken uit het slimmernetwerk gebruikt – of zijn dat voornemens - om in hun organisaties vraagstukken of knelpunten in de dienstverlening van innovatieve oplossingsstrategieën te voorzien daarmee door te gaan Jaarlijks vindt 2-3 keer overleg plaats met de subsidieverstrekker, het ministerie van BZK, op basis waarvan het programma wordt bijgestuurd.</p> <p>Rapportages en stukken verschijnen in de digitale en printmedia en wetenschappelijke literatuur (of zijn in voorbereiding). Recentelijk bijvoorbeeld in PM magazine: http://www.pm.nl/zoeken/results/slimmernetwerk</p>		
End date		2010-2014; subsidie loopt van december 2011-december 2014		
Next steps		Er is een (slot)bestuurderconferentie van het programma Beter werken in het Openbaar bestuur in voorbereiding. Dit gebeurt i.s.m. VOM en VGS. Ook innoveren door professionals in het openbaar bestuur (incl. opbrengsten en <i>lessons learned</i> van Slimmernetwerk) heeft daar een plek?		
Additional information				

De subsidiering loopt samen met het programma Beter werken in het openbaar bestuur. Dit programma eindigt eind 2014. De verantwoording over de subsidie moet maart 2015 zijn ontvangen. De ambitie van verduurzaming is erop gericht dat ook na afloop van de subsidierelatie methodieken, opbrengsten en infrastructuur van het Slimmernetwerk beschikbaar zijn 'for free' om professionals te ondersteunen bij hun streven slimmer te werken. Of dat de consortiumpartners met andere overheidswerkgevers in zee gaan om het instrumentarium in te zetten bij het oplossen van knelpunten in de organisatie van arbeid en/of maatschappelijke vraagstukken.

Commitment Completion Template		
12 Watercoalitie		
Lead agency	Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM)	
Other involved actors	Government	Gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven
	CSO, Private, working groups, multilaterals	De Watercoalitie is een orgaan van publieke en private partijen en maatschappelijke organisaties dat zich richt op het duurzamer inrichten van de waterketen (de keten van drinkwater, riolering en zuivering) ten einde te anticiperen op veranderende klimaatomstandigheden
Additional information		
Met de Watercoalitie vindt overleg plaats of er wel voldoende verbinding is met het programma Open Overheid om de Watercoalitie als actiepunt te blijven opnemen in het Actieplan Open Overheid.		

Commitment Completion Template			
13 ontwikkelen en uitvoeren participatiebeleid			
Lead agency	Ministerie van Infrastructuur en Milieu, directie Participatie		
Other involved actors	Government	Zie boven	
	CSO, Private, working groups, multilaterals	<ul style="list-style-type: none"> · Ruim 1800 contacten op het ledendomein van de overleggen; · In beginsel een ieder via www.platformparticipatie.nl, waar kan worden 'meegedacht' over actuele onderwerpen 	
Main Objective	Burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven te betrekken bij overheidsbeleid. Samenwerking zoeken met partijen uit de samenleving op het beleidsterrein van IenM; Waar opportuun faciliteren van maatschappelijke initiatieven.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability
	Transparantie en toegankelijkheid van informatie worden in dit actiepunten gezien als randvoorwaarde voor participatie	Zeer relevant; dit is de kern en het doel van het actiepunten	Bij participatie hoort ook het afleggen van verantwoording aan participerende partijen wat de overheid ermee doet. Als het goed is, is participatiebeleid dus ook zeer relevant voor publieke verantwoording
Completion level	Not started	Limited	Substantial
			Continu proces
Ambition	De directie zet zich in voor een energieke samenleving, transparante overheid en het gebruik van sociale media door de overheid met het oog op participatie.		
Description of the results	De directie biedt haar diensten aan binnen het eigen ministerie, andere ministeries, decentrale overheden, maatschappelijke organisaties en burgers. Het adviseert over het betrekken van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven, en ontwikkelt daartoe een zogeheten participatiebeleid. Binnen de overheid wordt geprobeerd bewustwording te creëren over de verschillende rollen en wijzen van betrekken van de samenleving of aansluiten bij initiatieven. Dit wordt dan doorvertaald naar ander gedrag, waaronder meer transparantie. Sinds begin 2014 is begonnen met pilotprojecten bijv. 1. Klimaatagenda en stationsgebied Utrecht en 2. programma duurzaam doen		
End date	Geen specifieke einddatum; aanvang 1-1-2014 met pilotprojecten.		
Next steps	De visie op participatiebeleid verder ontwikkelen en inzetten, allereerst binnen het eigen ministerie.		
Additional information			
Er vindt kennisuitwisseling plaats met het programma Doe-Democratie van het ministerie van BZK. Verdere mogelijkheden tot synergie worden onderzocht.			

Commitment Completion Template				
14 toegankelijke en vindbare overheidsinformatie				
Lead agency		Voorlichtingsraad (directeuren communicatie van de rijksoverheid, ondersteund door ministerie van Algemene Zaken), ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)		
Other involved actors	Government			
	CSO, Private, working groups, multilaterals			
Main Objective		Het ontsluiten van informatie moet op een communicatief toegankelijke manier gebeuren, zodat burgers en stakeholders ook daadwerkelijk geholpen zijn om eigenstandig te komen tot menings- of besluitvorming.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant; dit is de kern en het doel van het actiepunt	Zeer relevant; de burger heeft een goede informatiepositie nodig om te kunnen participeren	Indirect; ook verantwoordingsinformatie dient toegankelijk te zijn	
Completion level		Not started	Limited	Substantial
				x
Ambition		Actieve openbaarmaking gaat verder dan het simpelweg ontsluiten van gegevens. Met dit actiepunt worden de pijlen gericht op drie eigenschappen van informatie: <ol style="list-style-type: none"> 1. Communicatieve toegankelijkheid: overheidsinformatie moet burgers en andere stakeholders in staat stellen om eigenstandig tot menings- en besluitvorming te komen 2. Context- of omgevingsafhankelijkheid: overheidsinformatie moet goed aansluiten bij de situatie of omgeving waarin burgers en andere stakeholders zich bevinden 3. Vindbaarheid: overheidsinformatie moet vindbaar zijn via zoekmachines, onder andere door een vraaggeoriënteerde inrichting van websites 		
Description of the results		Langs drie sporen wordt dit actiepunt benaderd: <ul style="list-style-type: none"> – Contextbenadering: onderzoek naar de wijze waarop informatie aansluit bij de context of omgeving waarin burgers of stakeholders zich bevinden. Dit spoort is opgepakt met het onderzoeksproject 'informatie op maat' waarbij AZ/VoRa en BZK zijn betrokken. Het onderzoek is in 2014 aanbesteed en de resultaten met concrete bouwstenen voor een overheidsvisie op ontvangergerichte communicatie worden in oktober 2014 opgeleverd. – Communicatieve ontsluiting: deze lijn wordt meegenomen in het onderzoek 'informatie op maat' – Toptaken: Nederland volgt het voorbeeld van Liverpool, waar de toptakenbenadering is ingevoerd. Dat wil zeggen dat wordt geïdentificeerd welke producten en diensten op sites van overheidsorganisaties veel worden gezocht en welke zoektermen daarvoor worden gebruikt. Die producten en diensten krijgen een prominente positie op de website. Dus meer vraaggeoriënteerd dan aanbodgeoriënteerd. – Nieuw: proefprojecten actieve openbaarheid rapporten. Naar aanleiding van voornemens in het Actieplan Open Overheid en een motie van de Tweede Kamer zijn de ministeries van BZK en OCW bezig proefprojecten op te starten waarin bekeken wordt of onderzoeksrapporten die aan de Tweede Kamer zijn toegezegd zo snel als redelijkerwijs mogelijk aan de Kamer kunnen worden gezonden (worden wel al automatisch gepubliceerd op www.rijksoverheid.nl) en of overige onderzoeksrapporten zo snel als redelijkerwijs mogelijk actief openbaar kunnen worden gemaakt (via publicatie op www.rijksoverheid.nl) 		
End date		<ul style="list-style-type: none"> – 'informatie op maat': 2014-2015 – Proefproject actieve openbaarheid: 2014-2015 en bij succes structurele inbedding 		
Next steps		<ul style="list-style-type: none"> – Informatie op maat: Uitvoering onderzoek wordt oktober 2014 afgerond. Daarna zal visie rondom overheidscommunicatie aan de hand van aangereikte bouwstenen verder worden uitgewerkt. – Proefproject actieve openbaarheid: uitvoering eind 2014, evaluatie begin 2015 		
Additional information				

Commitment Completion Template				
15 versterken van informatiepositie burger				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		
Other involved actors	Government	Ministeries van Economische Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Infrastructuur en Milieu, Financiën en uitvoeringsorganisaties		
	CSO, Private, working groups, multilaterals			
Main Objective		<p>Op dit moment hebben burgers via mijn.overheid.nl en andere internetportalen inzage in een aantal basisregisters. Met dit actiepunt is het doel het inzage- en correctierecht van burgers te verbeteren.</p> <p>Bij ministerie van IenM nog 2 portalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> · www.platformparticipatie.nl (voor een ieder toegankelijk); · ledendomein voor overleggen (alleen voor 'leden' toegankelijk). 		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	<p>Zeer relevant; met dit actiepunt wordt gestreefd naar een meer wederkerige informatierelatie tussen burgers en overhead</p>	<p>Indirect relevant; als de burger vertrouwen heeft dat de overheid zorgvuldig gebruik maakt van de gegevens van burgers, komt dit de relatie met de overheid (dus ook: participatie) mogelijk ten goede</p>	<p>Inzage geven in de gegevens van burgers, welke instanties over de gegevens van burgers beschikken en laten toetsen of de gegevens juist zijn, is zeer relevant voor de verantwoording van de overheid aan burgers</p>	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
			x	
Ambition		Door inzage en correctie zal de kwaliteit van registraties verbeteren. Dit leidt vervolgens tot 'afgeleide' effecten, zoals minder onjuiste incasso's. Inzage in gegevensstromen heeft positieve effecten voor controle, archivering en gebruik als bewijsmateriaal.		
Description of the results				
End date		2013-2019 (e.v.)		
Next steps				
Additional information				
Uit een business case die voor dit actiepunt is ontwikkeld, blijkt dat de kosten niet opwegen tegen de baten. Daarnaast wordt dan ook gekeken naar de maatschappelijke waarde van de toegenomen transparantie voor de burger en het vertrouwen in de overheid dat daarbij gebaat kan zijn.				

Commitment Completion Template				
16 open bekendmakingen en meldingen				
Lead agency		Ministerie van BZK		
Other involved actors	Government	Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen		
	CSO, Private, working groups, multilaterals			
Main Objective		Verbetering van digitale dienstverlening door de overheid door officiële publicaties enkel nog digitaal aan te bieden.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	<p>Zeer relevant; enerzijds verbetert de digitale dienstverlening; de vraag is of tegelijkertijd burgers die niet digivaardig zijn voldoende toegang houden tot officiële publicaties</p>	<p>Zeer relevant; alleen als burgers toegang hebben tot de daartoe benodigde informatie (zoals officiële publicaties) kunnen burgers gelijkwaardig participeren</p>	<p>Zeer relevant; de overheid verantwoordt zich onder meer via officiële publicaties en dus is de toegankelijkheid daarvan zeer relevant</p>	
Completion level		Not started	Limited	Substantial
			x	
Ambition		Door wetswijziging zal vanaf 2017 de gehele bekendmaking van officiële publicaties van de overheid alleen nog digitaal plaatsvinden. Het is de ambitie de toegankelijkheid van officiële publicaties te verbeteren en administratieve lasten bij burgers en bedrijven te verminderen o.a. door betere zoekfunctie en op maat abonnementen.		
Description of the results		Een startnotitie is eind 2013 opgesteld en aan de toetsingscommissie administratieve lasten gezonden. In augustus 2014 is een concept regeling opgesteld.		
End date		2017		
Next steps		Hierna zal interdepartementale afstemming en consultatie plaatsvinden. Begin 2015 wordt het wetsvoorstel aan de Tweede Kamer gezonden.		
Additional information				

Commitment Completion Template				
17 publieke dienstverlening en het gebruikersperspectief				
Lead agency		Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING)		
Other involved actors	Government			
	CSO, Private, working groups, multilaterals			
Main Objective		Verbetering dienstverlening gemeenten die uitgaat van behoeften van gebruikers. Dat moet het vertrouwen in de overheid vergroten.		
Relevance	Transparency and Access to information	Civic Participation	Public accountability	
	Zeer relevant voor transparantie is dat gemeenten open zijn over wat burgers en bedrijven mogen verwachten in termen van dienstverlening	Als de dienstverlening beter is toegespitst op het gebruikersperspectief komt dat naar verwachting ook participatie ten goede	Gemeenten die bereid zijn door middel van klantonderzoek zichzelf een kritische spiegel voor te houden en het eigen handelen daarop aan te passen, werken de facto aan publieke verantwoording	
Completion level	Not started	Limited	Substantial	Completed
			x	
Ambition		<p>Ambitie is beter begrip te creëren bij gemeenten van de behoeften van burgers en bedrijven inzake alle dienstverleningsprocessen van de overheid, inclusief het online verkeer met publieke uitvoeringsorganisaties, en op transparantie en openheid over wat burgers en bedrijven van publieke organisaties mogen verwachten. Acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het stimuleren van klantonderzoek door publieke organisaties – Een digitale catalogus met beschrijvingen van instrumenten om inzicht te krijgen in de behoeften (of het zoekgedrag) van gebruikers van digitale diensten – Een klankbordgroep (Gebruikers eOverheid) bestaande uit vertegenwoordigers van organisaties die zicht hebben op gebruikerservaringen – Het stimuleren van het gebruik van klantgerichte servicenormen <p>Parallel hieraan bestaat het programma Dienstverlening 2017, dat erop gericht is de online dienstverlening van de overheid te intensiveren.</p> <p>De vier acties worden uitgedragen via een interactief platform waar gemeenten kunnen reageren of vragen stellen.</p> <p>Verwachte effecten zijn: snelle procedures, korte wachttijden, beperkte doorlooptijden, helderheid over reactietermijnen, transparantie daarover via servicenormen, grotere aanvaardbaarheid van genomen besluiten.</p>		
Description of the results		Het platform is sinds medio 2013 in de lucht. KING organiseert diverse bijeenkomsten en ondersteunt gemeenten bij het verbeteren van hun dienstverleningsprocessen.		
End date		2013-2017		
Next steps		Verder organiseren van praktijkmiddagen, leerkringen, platform onderhouden, praktische hulp bieden aan gemeenten.		
Additional information				

- 1 Een innovatorsnetwerk van vernieuwers binnen het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen en politie.

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
www.minbzk.nl

November 2014

